

Zorghond Kaya's speciale plek

bij de bewoners van Paviljoen 4-5

Iedere dinsdagavond is het feest in Paviljoen 4-5 op locatie Ottersum van zorginstelling Dichterbij. Om zeven uur wandelt Fons Egging met zijn zesjarige bruine Labrador Kaya binnen en zij krijgen van bewoners en hun begeleiders van het paviljoen een warme ontvangst...

TEKST: LINDA BECK • FOTOGRAFIE: FONNS EGGING

Fons en Kaya vormen samen een zorgdierteam en komen speciaal bij bewoner Gerard op bezoek. Hij en Kaya hebben in de afgelopen maanden een speciale band opgebouwd. Het begeleidend team is erg enthousiast over de therapeutische werking van de 'zorghond'.

GERARD

Sinds januari 2006 is er samenwerking tussen Dichterbij – instelling voor

mensen met een verstandelijke beperking – en Stichting ZorgDier Nederland. Een medewerker van de zorginstelling maakte de organisatie attent op het werk van ZorgDier. Het team van Paviljoen 4-5 werd de vraag voorgelegd of zij een bewoner geschikt vonden voor een pilot met een zorgdierteam. 'We dachten allemaal meteen aan Gerard', vertelt Bert Eijer, begeleider van Paviljoen 4-5. 'Gerard heeft moeite om contacten met mensen te maken

en te onderhouden. Hij heeft hierdoor erg weinig sociale contacten en zit het grootste gedeelte van de dag op zijn kamer. Volgens het begeleidend team kon hij wel een uitbreiding van zijn activiteiten gebruiken. Het gecompliceerde is dat Gerard een complexe en enigszins onvoorspelbare persoon is. Zijn driftaanvallen komen met een wekelijkse regelmaat. Daarnaast weten wij niet eens of hij wel van dieren houdt. Toch besloten we hem het voordeel van de twijfel te geven en hebben wij hem aangemeld voor bezoek van een zorgdierteam', legt Bert uit. Fieke van Cuijck is als gedragskundige van Dichterbij betrokken bij de situatie van Gerard. 'We realiseerden ons dat Gerard niet de meest makkelijke bewoner is om een pilot mee te starten. Maar door de doelen niet te hoog te stellen, hoopten we dat een goed contact met een zorgdierteam bij zou dragen aan zijn zelfvertrouwen. Nu

komt Fons namens stichting ZorgDier al bijna een jaar wekelijks bij Gerard op bezoek en we zijn allemaal erg verrast over de voortgang van deze bezoeken. Op sociaal, lichamelijk en emotioneel gebied is Gerard verder gekomen dan we hadden verwacht.'

MATCH

De kamer van Gerard weerspiegelt zijn gemoedstoestand van de laatste tijd. Een aantal platen uit het systeemplafond is verdwenen en de televisie staat in een stevige houten constructie met plexiglas. Deze aanpassing was noodzakelijk nadat de televisie het moest ontgelden tijdens één van Gerards driftaanvallen. Na het besluit om ZorgDier in te gaan zetten voor Gerard, moest er eerst een match gemaakt worden met een zorgdierteam. Fieke: 'Het leek ons belangrijk om een zorgdierteam met een man in te zetten, omdat Gerard zich erg spiegelt aan andere mensen. Achteraf gezien was dat een juiste beslissing, want Gerard kijkt erg op tegen Fons. Dit geeft Fons de mogelijkheid om Gerard af en toe te corrigeren als hij zich te dominant gedraagt. Dat komt het onderlinge contact ook weer ten goede.'

KAYA

Hoe Gerard op Kaya en Fons zou reageren terwijl hij uitraasde, was één van de zorgen van het begeleidend team. Fons heeft het afgelopen jaar een aantal keren zo'n aanval meegemaakt. 'Ik heb Kaya getraind op dit soort onverwachte voorvallen. Zij is hierdoor nergens van onder de indruk. Als Gerard of één van de andere bewoners in zo'n aanval zit, denkt Kaya dat ze willen spelen. Ik moet Kaya eerder afremmen, dan dat ze er bang van wordt.' De relatie tussen Gerard en het zorgdierteam is volgens Bert ook duidelijk zichtbaar tijdens de aanvallen. 'Kaya is een stabiele hond

GERARD

Gerard (44) is gediagnosticeerd met het fragiele X-syndroom. Zijn beperkingen liggen op het cognitieve niveau met een IQ van een drie- tot vierjarig persoon. Daarnaast heeft hij ook beperkingen op het sociale niveau, waardoor hij sociaal geïsoleerd is. Hij trekt zich graag terug op zijn kamer en kan zich in groepsverband niet goed staande houden. Gerards beperkingen uiten zich onder andere in driftaanvallen, waardoor er nogal eens spullen sneuvelen. Daarnaast heeft hij een dominante karaktertrek, die zijn relaties met anderen sterk beïnvloedt.

en samen met Fons hebben ze een speciaal plaatsje bij Gerard gekregen. De agressie van Gerard is altijd op de medebewoners of op ons gericht, maar nooit op Fons of Kaya.'

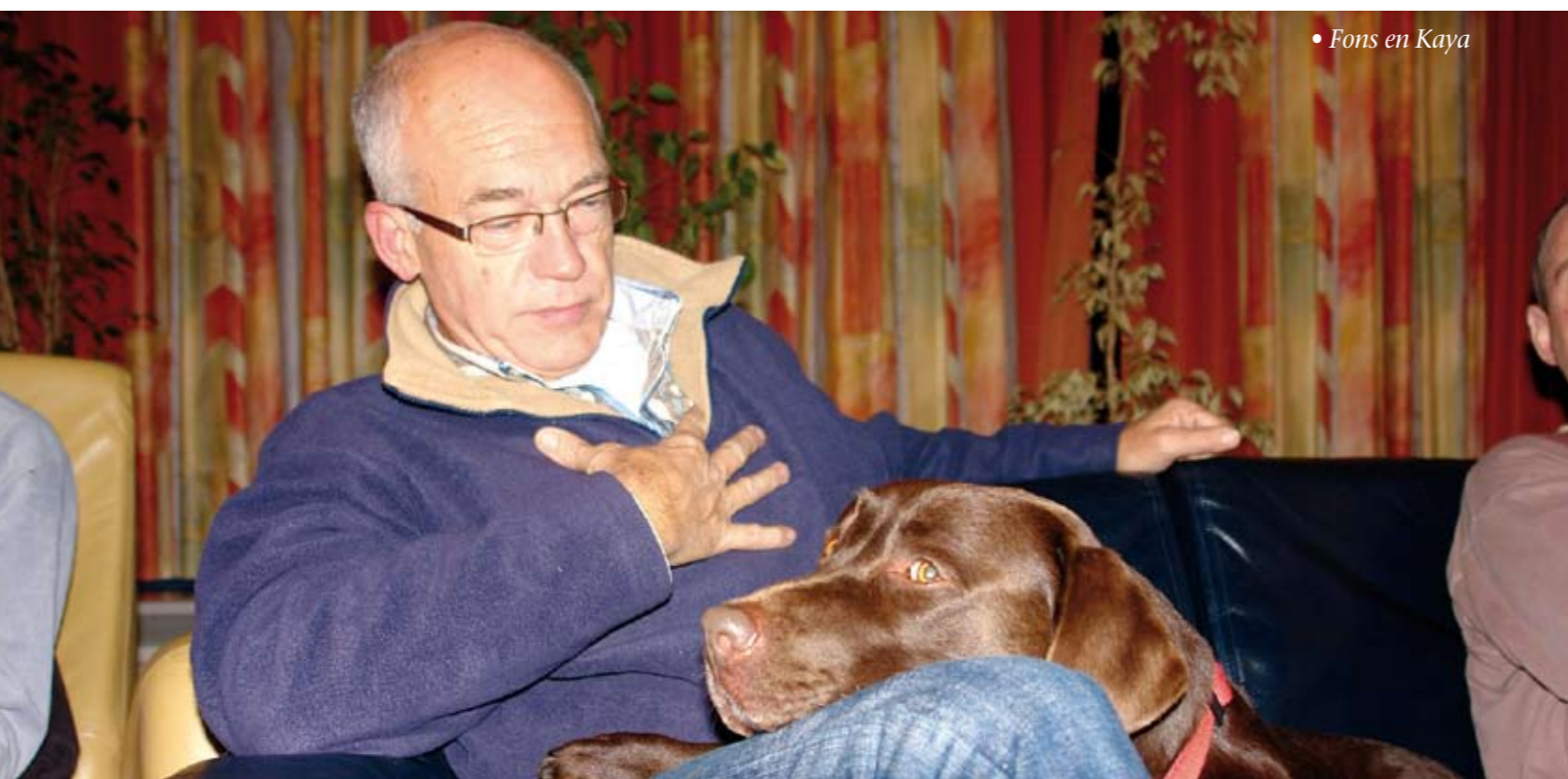
ANDERE BEWONERS

De aanwezigheid van Kaya heeft niet alleen een goede invloed op Gerard, maar ook op de andere bewoners. Fons: 'Een tijd geleden kreeg een andere bewoner een ontzettende driftaanval. De begeleiders konden hem niet kalmeren. Ik was op dat moment op bezoek bij Gerard en stelde voor om Kaya even bij deze bewoner te laten. Kaya ging de kamer in, keek de jongen aan en ging naast hem op het bed zitten. Toen Kaya haar kop op zijn schoot legde, kalmeerde de jongen tot ieders verbazing direct. Kort daarna kon hij weer terug naar de groep. Dit voorval liet duidelijk zien dat het contact met de hond op de bewoners een goede invloed heeft.'

BEHANDELING

In de opleiding Orthopedagogiek die Fieke doorlopen heeft, kwam een therapeutische behandeling met dieren niet aan de orde. 'Binnen Dichterbij was deze therapie onbekend. Daarom wisten we ook niet hoe het werk van ZorgDier uit zou pakken. Maar we zijn erg verrast over de uitkomsten. Uit de

pilot met Gerard is het voor ons duidelijk geworden dat ZorgDier een hele goede, effectieve behandeling kan zijn.' ZorgDier is een stichting die dieren therapeutisch inzet bij zorgbehoeftige mensen. De bezoeken van Fons en Kaya zijn daarom ook opgenomen in het ondersteuningsplan van Gerard. 'De duur van de behandeling met een zorgdierteam is afhankelijk van de zorgvrager', legt Fieke uit. 'Het onderscheid in een langdurige of kortdurende behandeling zit in de mogelijkheid om nieuwe behandeldoelen op te kunnen stellen. Als dit niet meer mogelijk is, wordt de behandeling beëindigd. Bij Gerard is het zorgdierbezoek opgenomen in het ondersteuningsplan als een langdurige behandeling, omdat we nog steeds nieuwe doelen kunnen stellen.'

• Fons en Kaya

STICHTING ZORGDIER

Stichting ZorgDier Nederland is een landelijke vrijwilligersorganisatie met als doel het verhogen van de levenskwaliteit van mensen die ziek zijn, een geestelijke beperking hebben of een traumatische ervaring hebben gehad. Dit doel wordt bereikt door de therapeutische inzet van speciaal opgeleide zorgdierteams (vrijwilligers met hun eigen huisdier) op individuele en op groepsbasis. De opleiding en certificering van Nederlandse zorgdierteams volgt de internationale kwaliteitstandaards.

Stichting ZorgDier Nederland helpt zorginstellingen bij het opstarten van hun eigen ZorgDierprogramma. Meer info op de website: www.zorgdier.nl

WANDELINGEN

Eén van de doelen van ZorgDier voor Gerard komt tot uiting tijdens de wandelingen. 'We waren al erg blij dat hij met Fons en Kaya ging wandelen, want dan was hij even uit zijn kamer', aldus Bert. 'Maar Gerard heeft een dominante aard en houdt ervan om de controle over alles te houden. Dus Kaya werd strak aangeliend en gecommandeerd.

Zorgdierteam is een positieve aanvulling op de behandeling...

Nu is Fons Gerard aan het leren dat je ook veel plezier met Kaya kunt hebben als ze los loopt. Ze haalt dan stokken op en springt enthousiast rond. Gerard is er nog niet zo blij mee, maar het is een goed leerproces voor hem.'

Fons is ook bewust bezig met het gedrag van Gerard. 'In een komende evaluatie is de dominantie van Gerard ook een gespreksonderwerp: wat kunnen we hiermee doen? Hij wil graag de baas zijn en soms slaat hij daar in door. Gelukkig kan ik hem met kordaat toespreken corrigeren. Het is een aandachtspunt waar ik gericht mee bezig wil zijn.'

Het 'spelenderwijs' leren is volgens Fieke een ideale behandeling voor Gerard. 'Als hij merkt dat hij iets moet leren, blokkeert hij. Wij zien Fons en Kaya als een behandeling, maar Gerard ervaart het als sociaal contact. Als een leuk, terugkerend bezoekje waar hij leuke dingen mee doet. Telkens gaan we een stapje verder, zonder dat Gerard zich er bewust van is.'

KOFFIEMOMENT

Naast het contact met Gerard zijn

ook zijn medebewoners deelgenoot van het bezoek. Na de wandeling met Gerard drinkt Fons nog een kopje koffie in de woonkamer. Bert: 'Iedereen geniet aan de zijlijn mee. Tijdens het koffiemoment wordt de hond door de andere bewoners aangehaald en daardoor beleven ook zij er plezier aan. De dinsdagavond is voor de meesten één van de hoogtepunten van de week. Het doel is om Gerard tijdens deze momenten bij de groep te betrekken. Soms lukt dat, maar als hij in een 'slechte periode' zit, is zelfs de aanwezigheid van Kaya voor Gerard geen reden om erbij te komen zitten. Iedere week proberen we het weer, maar bekijken we goed of Gerard dit aankan en volgen hem hierin.' Het belangrijkste voor Fons is dat Kaya het leuk blijft vinden. 'Iedere week als we het terrein op rijden, begint Kaya al enthousiast te blaffen. Bij binnenkomst in de woning krijgen we beiden ook zo'n warm welkom. Als ik dan hoor dat het contact van Kaya met Gerard én de medebewoners iedereen erg goed doet, dan geeft dat mij een ontzettend goed gevoel. Dat ik iets kan toevoegen aan het leven van deze mensen, is de reden dat ik dit doe', zegt Fons met enige trots.

VOLGENDE WEEK WEER

Deze week vertelt Gerard regelmatig dat Kaya en Fons niet komen. Het houdt hem erg bezig, maar hij snapt het wel. Kaya is op vakantie; dat heeft hij gezien op de foto die Fons de bewoners heeft gestuurd van een 'vakantievierende' Kaya. 'Kaya heeft vakantie, volgende week is ze er weer.' ◀

